

EINO JUHANI RAUTAVAARA
The Journey
SYMPHONY No. 8 • VIOLIN CONCERTO

LAHTI SYMPHONY ORCHESTRA
OSMO VÄNSKÄ CONDUCTOR • JAAKKO KUUSISTO VIOLIN

RAUTAVAARA, EINOJUHANI (b. 1928)

VIOLIN CONCERTO (1976-77) (Warner/Chappell Music Finland Oy)

26'55

1 I. *Tranquillo*

12'57

2 II. *Energico*

13'52

SYMPHONY NO. 8 *THE JOURNEY* (1999) (Warner/Chappell Music Finland Oy)

28'57

3 I. *Adagio assai – Andante assai*

10'34

4 II. *Feroce –*

2'49

5 III. *Tranquillo*

5'43

6 IV. *Con grandezza – Sciolto – Tempo primo*

9'35

TT: 56'41

JAAKKO KUUSISTO *violin* (1-2)

LAHTI SYMPHONY ORCHESTRA (SINFONIA LAHTI)

Leader: Jaakko Kuusisto (symphony), Jyrki Lasonpalo (concerto)

OSMO VÄNSKÄ *conductor*

INSTRUMENTARIUM (JAAKKO KUUSISTO)

VIOLIN: MATTEO GOFFRILLER 1702

EINOJUHANI RAUTAVAARA

I was born in 1928 – fortunately in Finland. Fortunately, because this is a country with dramatic destinies, situated between east and west, between Tundra and Europe, between the Lutheran and Orthodox faiths. It is full of symbols, of ancient metaphors, revered archetypes. Just listen to Jean Sibelius. He gave me a grant to study at the Juilliard School in New York, and I had to go to America in order to learn what it means to be European. Upon my return I went to the very centre of Europe, to Switzerland, to study the avant-garde; I worked with Wladimir Vogel, and later also in Cologne. After these ‘Wanderjahre’, I taught at the Sibelius Academy until 1990 to make a living, composing mostly at night. The result, so far, is numerous operas, symphonies and solo concertos, chamber music and choral works. I won my first prize in a composition contest in Cincinnati in 1953, and I have subsequently won fourteen first prizes at home and abroad. In 1997 my seventh symphony, *Angel of Light*, was awarded a Midem Prize in Cannes, and in 1998 my *Violin Concerto* achieved the same distinction. The victorious angel also won a Grammy nomination in the USA and the ABC Prize in Australia. In the end, however, I agree with Carl Gustav Jung: ‘The artist is not a person endowed with free will who seeks his own ends, but one who allows art to realize its purposes through him.’ Since 1990 my life has been very pleasant, living now in an old house built by the Tsar, and being married to the most wonderful wife I could imagine.

VIOLIN CONCERTO (1976-77)

Ostensibly the *Violin Concerto* is in two movements, but the first can be regarded as a fusion of a classical first movement and a slow movement whilst, similarly, the second seems to combine a scherzo and finale. And so the solo violin seems constantly to move forwards, encountering new, different vistas and contrasting situations. Right at the beginning it glides aloft through ever broadening intervallic arches, until it joins the horn in an energetic antiphon. The music culminates in a heavy wave motion from

the orchestra and the ‘concertante’ section begins, in which the violin’s double stopping, surrounded by flute figurations, ascends ever higher, only to descend again in chains of arpeggios. A capricious cadenza begins in which, however, various instrumental entries are integrated, like in a dialogue. Finally the solo violin begins a rapid, wave-like motion that seems to suggest the infinite line of the horizon. The movement ends with a quiet reminiscence of the opening motif.

The second movement is a vivid, rhythmically capricious piece, about which a certain Russian conductor in rehearsal wondered: ‘is this really Finnish music? It sounds as if it comes from the Balkans...’ I replied that ‘that’s what we’re like on Saturday evenings...’ Soon, however, it calms down into a peaceful passage that eventually leads to a solo cadenza. In its final section the soloist has to improvise, in the manner of early classical music. After the orchestra enters, the violin rises to ecstatic heights, and then falls into the fast final *stretto* in an unbroken *détaché forte*.

I composed the last pages of the concerto in Manhattan, New York. It was a profound experience to return to the city where I had studied in my youth and, when from my studio window I saw the Downtown skyscrapers, with their thousands of windows in which lights were switched on and off incessantly through the day and night, when I heard Fifth Avenue’s constantly changing, unending current of sound, I knew that the violin solo had to live its last moments passionately, persistently piercing the orchestral texture right to the end.

SYMPHONY NO. 8 ‘THE JOURNEY’ (1999)

For a young modernist in the 1950s, it seemed evident that the symphony was an historical phenomenon, a compositional form governed by its own statutes that supported tonality and belonged to the past. As late as the 1960s I wrote a four-movement orchestral work with the so-called suite technique, and I gave it the name *Arabescata*. A decade later, however, I renamed it *Symphony No. 4*. What I had seen and experienced had given me a new opinion of the symphony.

Wagner had already pronounced the symphony dead and, half a century later,

Anton Webern was still trying to create a hybrid of fugue-polyphony and sonata form in his *Symphony*, Op. 21 – as though this noble form required ‘rescuing’. But I began to realize that, fundamentally, this was not at all a question of a certain type of formal construction but rather of a certain way of thinking in music: a train of thought that metamorphoses slowly, following a logic that is very individual and is dependent upon the composer’s temperament. It is a narrative, but the story it tells does not function in words or concepts but only in music. It does not really include symbolism or romanticism, nor idle note-spinning to fill the formal structure. These same starting points gives rise, however, to new and different outlooks and points of view; the slow transformation of light and colours is a typical feature. Motifs, the ‘personification’ of themes remain central, even though rhythm, harmony and tone colour may also assume a thematic function – always bearing in mind an old colleague’s warning: ‘Music without melody is so lacking in talent...’

The *Eighth Symphony* has the subtitle ‘The Journey’. Composed in the last year of the twentieth century, it might be described as a parallel process to the passage of time; to be a journey through the century – not a programmatic illustration, but a similar journey through time and through the world. It is perhaps for this reason that the slow third movement contains an idea which, in my opera *Thomas* (1985), is sung to the words: ‘This journey goes on... whose is it? – Of one who wanders from the end of the journey, beyond time?...’

The symphony has four movements according to the classical pattern, of which the second and the third stand in sharp contrast to each other. There is no pause between them (a circumstance that further accentuates the contrast), and they are further unified by the presence of the same signature motif at the extremities of each movement. This motif is first heard in the calm, slowly breathing opening of the first movement. The melody that gradually emerges from the depths finally crystallizes into a rising fourth motif from the horns. It seems to be a symbol, an identifying feature that runs through the entire symphony. The work was commissioned by the Philadelphia Orchestra for its centenary and, as I was familiar with the orchestra’s great technical skill, I

wanted to compose the second movement as a virtuosic scherzo. The finale is marked *Con grandezza*. At its beginning and end the brass play a theme, a downward variation on the fourth motif, and this is followed by a short motif repeated in various tone colours, the germ cell of which is an old Gregorian melody.

My large-scale compositions often end by growing gradually quieter, dying away. The *Eighth Symphony*, however, ends with a great *fortissimo* – as though its current, which had formerly proceeded in long episodes, was finally leading to a broad delta, into the embrace of the eternal sea.

© *Einojuhani Rautavaara 2004*

The violinist, conductor and composer **Jaakko Kuusisto** (b. 1974) studied the violin under Géza Szilvay and Tuomas Haapanen at the Sibelius Academy, and under Miriam Fried and Paul Biss at Indiana University. He has also studied composition with Eero Hämeenniemi and David Dzubay. His works have been performed at several chamber music festivals in the Nordic countries as well as in the United States and the United Kingdom; in 2003 his first opera was premièred in Espoo, Finland. Jaakko Kuusisto has been awarded prizes in a number of competitions: he won the Kuopio Violin Competition in 1989, and subsequently took top prizes in the Sibelius, Indianapolis and Carl Nielsen competitions. In 1997 he reached the finals in the Queen Elisabeth competition in Brussels. Appearances as soloist and chamber musician have taken Jaakko Kuusisto to several continents; he has played in China, Japan, the United States and several European countries. Highlights of the 2003-04 season include concerts with the Minnesota Orchestra, Lahti Symphony Orchestra and Finnish Radio Symphony Orchestra. He will also conduct the Lahti and Oulu Symphony Orchestras and conduct the première of his new opera at the 2004 Savonlinna Opera Festival. Jaakko Kuusisto has recorded frequently for BIS; his complete recording for BIS of Sibelius's early violin works has been very well received. His special interest in jazz has resulted in two recording projects, of which the recently released *Music!* features

him not only as violinist but also as a composer and arranger. Jaakko Kuusisto was appointed leader of the Lahti Symphony Orchestra in 1999. Together with violinist brother Pekka, he is artistic director of the Tuusula Lake Chamber Music Festival.

The **Lahti Symphony Orchestra** (Sinfonia Lahti) was municipalized in 1949 to maintain the orchestral tradition that had existed in Lahti since 1910. Under the direction of its conductor Osmo Vänskä the orchestra has in recent years developed into one of the most notable in the Nordic countries. The Lahti Symphony Orchestra gives most of its concerts in the wooden Sibelius Hall designed by architects Kimmo Lintula and Hannu Tikka, with acoustics designed by the internationally acclaimed Artec Consultants Inc. from New York. Among the achievements of the Lahti Symphony Orchestra have been *Gramophone* Awards (1991 and 1996), the Grand Prix du Disque from the Académie Charles Cros (1993) and the Cannes Classical Award (1997 and 2002) for its recordings of works by Sibelius; it has also received awards for a number of its other recordings. The orchestra has recorded the complete orchestral music of Joonas Kokkonen. Since 1992 the orchestra has also performed and recorded the music of its composer-in-residence, Kalevi Aho, and other Finnish composers. The Lahti Symphony Orchestra appears regularly in Helsinki and has performed at numerous music festivals, including the BBC Proms in London. The orchestra has also performed in Germany, Russia, France, Sweden, Spain, Japan and the United States.

Osmo Vänskä (b. 1953) began his professional musical career as a respected clarinetist, occupying the co-principal's chair in the Helsinki Philharmonic Orchestra for several years. After studying conducting at the Sibelius Academy in Helsinki, he won first prize in the 1982 Besançon International Young Conductor's Competition. His conducting career has featured substantial commitments to such orchestras as the Tapiola Sinfonietta, Iceland Symphony Orchestra and BBC Scottish Symphony Orchestra. Currently he is principal conductor of the Lahti Symphony Orchestra in Finland and in 2003 he also became musical director of the Minnesota Orchestra.

He is increasingly in demand internationally to conduct orchestral and operatic programmes, and his repertoire is exceptionally large – ranging from Mozart and Haydn through the Romantics (including Nordic composers such as Sibelius, Grieg and Nielsen) to a broad span of contemporary music; his concert programmes regularly include world première performances. His numerous recordings for BIS continue to attract the highest acclaim. In December 2000 the President of Finland awarded Osmo Vänskä the Pro Finlandia medal in recognition of his achievements with the Lahti Symphony Orchestra, and in May 2002 he was given the Royal Philharmonic Society Music Award in London in recognition of his work with the music of Sibelius and Nielsen.

OSMO VÄNSKÄ

JAAKKO KUUSISTO

EINOJUHANI RAUTAVAARA

Tulin maailmaan vuonna 1928 – onneksi Suomessa. Onneksi, koska Suomi on draamaattisten kohtaloiden maa, idän ja lännen välissä, tundran ja Euroopan, luterilaisuuden ja ortodoksian välissä. Niinpä se on täynnä symboleita, ikiaikaisia vertauskuvia, palvottuja arkkityppejä. Kuunnelkaa vaikka Jean Sibeliusta. Hän antoi minulle apurahan opiskellakseni Juilliardissa, New Yorkissa. Ja luulen, että minun tuli mennä Amerikkaan oppiakseni, mitä merkitsee olla eurooppalainen. Palattuani suuntasinkin suoraan Euroopan keskipisteeseen, Sveitsiin, oppimaan avant-gardea Wladimir Vogelien johdolla, myöhemmin vielä Kölniin. Vaellusvuosien jälkeen opetin Sibelius-Akatemiassa elatuksekseni ja sävelsin etupäässä öisin, aina vuoteen 1990 saakka. Tuloksena on seitsemän oopperaa, kahdeksan sinfoniaa, seitsemän soolokonserttoa, kamarimusiikkia ja kuoroteoksia. Ensimmäisen voiton sävellyskilpailussa sain 1953 Cincinnatissa, myöhemmin tuli 14 ensipalkintoa kotona ja ulkomailla. 1997 annettiin Cannesissa Midem-palkinto 7. sinfonialle *"Angel of Light"* ja seuraavana vuonna viulukonsertolle. Tuo voittoisa enkeli sai vielä Grammy-nominationin USA:ssa ja ABC-palkinnon Australiassa. Kuitenkin olen suuresti samaa mieltä Carl Gustav Jungin kanssa kun hän kirjoittaa: "Taiteilijalla ei ole vapaata tahtoa pyrkiä omiin päämääriinsä, vaan hän antaa taiteen toteuttaa omia tarkoituksiaan hänen kauttaan." Vuodesta 1990 alkaen on elämäni ollut suurenmoista: En tee muuta kuin sävellän, elän vanhassa tsaarin rakentamassa talossa ja minulla on ihanin vaimo mitä saatan kuvitella.

VIULUKONSERTTO (1976-77)

Näennäisesti *Viulukonsertto* on kaksiosainen, mutta osista ensimmäisen voi nähdä klassisen pääosan ja hitaan osan yhdistelmänä, kun toinen osa taas näyttää yhdistävän scherzon ja finaalin. Niinpä sooloviulu tuntuu kulkevan alati eteenpäin ja kohtaavan yhä uusia, erilaisia näkymiä ja vastakkaisiakin tilanteita. Aivan alussa se liittää korkealla yhä laajenevin intervallikaarroksin, kunnes yhtyy energiseen vuorolauluun käyrätorven kanssa. Musiikki kulminoituu orkesterin raskaaseen aaltoiluun ja alkaa

”konsertoiva” jakso, jossa viulun kaksiaäninen, huilun kuvioden ympäröimä liike kiipeää yhä ylöspäin, laskeutuakseen taas murtosointuketjuina alas. Alkaa oikukas kadenssi, johon kuitenkin nivoutuu eri soittimien repliikkejä dialogina. Lopulta sooloviulu aloittaa nopean aaltoliikkeen, jossa se tuntuu muodostavan loputonta horisontin viivaa. Osa sulkeutuu hiljaiseen muistumaan avausmotiivista.

Toinen osa on vauhdikasta, rytmisesti oikkuisaa musiikkia, josta muuan venäläinen kapellimestari harjoituksissa ihmetteli, että ”onko tämä nyt suomalaista musiikkia? Balkaniltahan se kuulostaa...” Vastasin, että ”tällaisia me olemme kyllä lauantai-iltaisn...” Mutta pian liike laukeaa rauhalliseen taitteeseen, joka lopulta johtaa soolokadenssiin. Sen loppuosa on jätetty solistin itse sävellettäväksi tai improvisoitavaksi, varhaisklassilliseen tapaan. Orkesterin tultua taas mukaan kohoaa viulu ekstaattisiin korkeuksiin, kunnes putoaa nopeaan loppustrettoon, jatkuvana *détachéna fortessa*.

Konserton viimeiset sivut sävelsin New Yorkin Manhattanilla. Paluu nuoruuteni opiskelukaupunkiin oli minulle syvä elämys, ja kun katsoin studioni ikkunasta Downtownin pilvenpiirtäjiä, joiden tuhansissa ikkunoissa valot syttyivät ja sammuiivat lakkaamatta läpi yön ja päivän, kun kuulin Fifth Avenuen alati vaihtuvan, loputtoman äänivirran, tiesin että viulusoolon piti elää kiihkeästi viimeiset hetkensä; se porautuisi hellittämättä läpi orkesteritekstuurin loppuun saakka.

SINFONIA NRO 8 ”THE JOURNEY – MATKA” (1999)

1950-luvun nuorelle modernistille näytti selvältä, että sinfonia oli historiallinen ilmiö, sääntömääräinen sävellysmuoto, joka tukeutui tonaalisuuteen ja kuului menneisyyteen. Vielä 60-luvulla sävelsin neliosaisen orkesteriteoksen ns. sarjallisella tekniikalla, ja annoin sille nimeksi *Arasbescata*. Mutta vuosikymmentä myöhemmin nimesin sen uudelleen *Sinfoniaksi nro 4*. Kokemuksen ja näkemyksen myötä oli muodostunut erilainen käsitys sinfoniasta.

Jo Wagnerhan oli julistanut sinfonian kuolleeksi, ja puoli vuosisataa myöhemmin Anton Webern vielä yritti synnyttää fuuga-polyfonian ja sonaattimuodon hybridiä

Sinfoniassa opus 21 – ikään kuin tuo kunnianarvoisa muoto pitäisi yrittää ”pelastaa”. Mutta minusta alkoi näyttää siltä, ettei kysymyksessä pohjimmaltaan ollut tietynlainen muotorakenne ollenkaan, vaan tietynlainen ajattelutapa musiikissa. Ajatuskulkua, joka muuntuu hitaasti, hyvin henkilökohtaista ja säveltäjän temperamentista riippuvaa logiikkaa seuraten. Se on narratiivista, mutta sen narraatio eli kerronta ei toimikaan sanoilla ja käsitteillä, vaan ainoastaan musiikilla. Siihen ei aidosti kuulu symbolisuus tai tunnelmointi, ei muotorakenteiden täyttäminen tyhjäkäynnillä. Mutta siinä syntyy uusia ja erilaisia näkymiä ja näkökulmia samoista lähtökohdista käsin, sille on tyypillistä valaistuksen ja värien hidas muuntuminen. Motiivikka, teemojen ”henkilöityminen” pysyy keskeisenä, joskin rytmi, harmonia ja sointiväri saattavat nekin saada teeman aseman – muistaen kuitenkin vanhan kollegani huomiota: ”Musiikki ilman melodiaa on vain niin lahjatonta...”

Kahdeksannella sinfonialla on alaotsikko ”The Journey – Matka”. Edellisen vuosisadan viimeisenä vuonna sävellettyinä se saattaisi olla rinnakkainen prosessi menneelle ajalle; olla matkaa läpi tuon vuosisadan. Ei ohjelmallisena kuvailuna, mutta samanlaisena matkana läpi ajan ja maailman. Ehkä siksi esiintyy hitaassa kolmannessa osassa sävelkulkua, jolla 1985 sävelletyissä oopperassani *Thomas* lauletaan sanat ”Tätä matkaa kestää, kenen se on? – jonkun joka vaeltaa matkan päästä, ajan takaa?...”

Klassiseen tapaan on *sinfoniassa* neljä osaa, joista toinen ja kolmas muodostavat toisilleen jyrkän vastakohdan. Niiden välillä ei ole taukoa, mikä vielä korostaa kontrastia, samalla kun niitä yhdistää saman tunnusmotiivin esiintyminen kummankin rajakohdilla. Tuo motiivi kuullaan jo rauhallisen, hitaasti hengittävän ensimmäisen osan alussa. Siinä syvyyksistä vähitellen esiin kasvava melodia kiteytyy lopulta käyrätorvien soittamaksi, neljän ylöspäisen kvartin aiheeksi. Se näyttää olevan koko sinfonian läpikäyvä tunnus tai identiteetti. Sinfonian tilasi Philadelphia Orchestra satavuotisjuhliinsa, ja koska tiesin orkesterin erittäin taiturilliseksi, halusin säveltää toisesta osasta virtuoosisen scherzon. Finaalin ohjeena on *Con grandezza*. Sen alussa ja loppujaksossa on vaskiryhmän soittama aihe, alaspäinen muunnelma kvarttitunnuksesta, ja sitä seuraa yhä uudelleen eri väreissä toistuva lyhyt motiivi, jonka ytimenä on vanha gregoriaaninen melodia.

Usein ovat laajat sävellykseni päättyessään muuttuneet asteittain yhä hiljaisemmiksi, hiipuneet pois. Mutta *kahdeksas sinfonia* loppuu isoon *fortissimoon* – on kuin sen pitkissä jaksoissa edennyt virtaus lopulta johtaisi leveään deltaan, ikuisen meren syliin.

© *Einojuhani Rautavaara 2004*

Viulisti, kapellimestari ja säveltäjä **Jaakko Kuusisto** (s. 1974) on opiskellut viulunsoittoa Géza Szilvayn ja Tuomas Haapasen johdolla Sibelius-Akatemiassa, sekä Miriam Friedin ja Paul Bissin oppilaana Indianan yliopistossa Yhdysvalloissa. Kuusisto on myös opiskellut sävellystä Eero Hämeenniemen ja David Dzubayn johdolla. Hänen teoksiaan on esitetty lukuisilla festivaaleilla Pohjoismaissa, sekä mm. Yhdysvalloissa ja Britanniassa. Kuusiston ensimmäinen ooppera, *Prinsessan och vildsvanarna* kantaesitettiin Espoossa tammikuussa 2003. Kuusiston kilpailumenestykset alkoivat Kuopion viulukilpailun voitosta 1989, ja sen jälkeen hän on saavuttanut huippusijoja mm. Jean Sibelius -viulukilpailussa 1990, Indianapolisin viulukilpailussa 1994, Carl Nielsen -viulukilpailussa 1996 sekä maailman vaativimmaksi mainitussa Kuningatar Elisabeth -viulukilpailussa 1997. Esiintymiset solistina ja kamarimuusikkona ovat vieneet hänet eri puolille maailmaa, mm. Kiinaan, Japaniin, Yhdysvaltoihin, sekä eri puolille Eurooppaa. Kauden 2003-04 huippuihin kuuluvat solistiesiintymiset Minnesotan orkesterin, Sinfonia Lahden sekä Radion Sinfoniaorkesterin kanssa. Kuusisto johtaa kauden aikana myös Lahden ja Oulun orkestereita sekä oman oopperansa kantaesityksen Savonlinnan Oopperajuhlilla kesällä 2004. Kuusiston kokonaislevytys Sibeliuksen nuoruudenteoksista viululle on herättänyt runsaasti huomiota, ja hänen kiinnostuksensa musiikin koko kirjoon on poikunut levytyksiä myös mm. jazzin ja tangon saralla. Viimeisin näistä oli Sinfonia Lahden ja Trio Töykeiden kanssa toteutettu *Music*-levytys jolla Kuusisto esiintyi niin solistina, säveltäjänä kuin sovittajanakin. Kuusisto nimitettiin Sinfonia Lahden konserttimestariksi vuonna 1999. Hän on veljensä Pekan kanssa Tuusulanjärven kamarimusiikin taiteellinen johtaja.

Sinfonia Lahden tavoite on tuottaa konserteillaan ja levytyksillään kuuliijoilleen elämyksiä ja tehdä samalla tunnetuksi mielenkiintoista, korkeatasoista musiikkia. Vuosien mittainen tinkimätön työ kapellimestari Osmo Vänskän johdolla on nostanut Sinfonia Lahden yhdeksi Pohjoismaiden merkittävimmistä orkestereista. Sinfonia Lahden kotisali on Lahden puisessa Sibeliustalossa, joka otettiin käyttöön maaliskuussa 2000. Sen pääsali on akustiikaltaan maailman huippuluokkaa, mikä tukee orkesteria sen oman ainutlaatuisen soinnin kehittämisessä.

Tinkimättömyys ja ennakkoluulottomuus ilmenee Sinfonia Lahden levytyksissä. Se on saanut merkittäviä tunnustuksia Sibeliuksen musiikin levytyksistään: kaksi *Gramophone Award* -palkintoa (1991 ja 1996), *Grand Prix du Disquen* (1993) sekä kahdesti *Cannes Classical Awardin* (1997 ja 2001). Kansainvälisesti tunnettu *Gramophone*-julkaisu on arvioinut orkesterin levytyksen Sibeliuksen *kuudennesta sinfoniasta* parhaaksi teoksesta koskaan tehdyksi taltioinniksi. Useat levytykset on valittu myös ”Vuoden levyiksi” kansainvälisissä musiikkiarvosteluissa. Orkesteri on saanut useita kultalevyjä, mm. Sibeliuksen *viulukonserton* alkuperäisversion (1992) ensilevytyksestä sekä *Suomalainen virsi* -levystä vuonna 2001. Sinfonia Lahti konsertoi vuosittain Helsingissä sekä useilla suomalaisilla musiikkijuhlilla. Orkesterilla on ollut kiertueita Ranskassa, Ruotsissa ja Japanissa, ja sen lisäksi se on esiintynyt mm. Pietarissa Valkeat yöt -festivaalilla, New Yorkissa, Birminghamissa ja Hampurissa sekä BBC Proms -festivaalilla Lontoossa.

Sinfonia Lahden ylikapellimestari **Osmo Vänskä** (s. 1953) on viime vuosien aikana noussut kansainvälisesti merkittävimpien kapellimestareiden joukkoon. Sinfonia Lahden kanssa Vänskä on tehnyt määrätietoista ja tavoitteellista työtä vuodesta 1988 lähtien (päävierailija 1985-88). Vänskä on ollut vuosina 1996-2002 myös BBC:n Skottilaisen sinfoniaorkesterin ylikapellimestari. Hän on niin ikään toiminut myös Tapiola Sinfoniettan sekä Islannin sinfoniaorkesterin taiteellisena johtajana. Vuonna 2003 Osmo Vänskä aloitti Yhdysvaltojen parhaimpiin kuuluvan Minnésotan orkesterin taiteellisena johtajana.

Osmo Vänskä suoritti kapellimestarin tutkinnon Sibelius-Akatemiassa 1979. Hänen kansainvälinen uransa käynnistyi Ranskassa Besançonin kansainvälisen kapellimestarikilpailun voiton myötä vuonna 1982. Vänskä on kuluneen vuosikymmenen aikana johtanut kaikkialla Euroopassa sekä Japanissa, Yhdysvalloissa ja Australiassa. Muusikonuransa hän aloitti klarinetistina. Hän on tehnyt yli 50 levytystä, joiden joukossa on runsaasti palkittuja Sibeliuksen levytyksiä Sinfonia Lahden kanssa BIS-levymerkille. Vänskä palkittiin Pro Finlandia -mitalilla vuonna 2000 ja vuonna 2001 Glasgow'n yliopisto nimitti hänet musiikin kunniatohtoriksi. Toukokuussa 2002 Osmo Vänskälle myönnettiin yksi Britannian arvostetuimmista musiikkipalkinnoista, Royal Philharmonic Society Music Award, tunnustuksena hänen ansioistaan Sibeliuksen ja Nielsenin musiikin tulkkina.

EINOJUHAN RAUTAVAARA

Ich wurde 1928 geboren – glücklicherweise in Finnland. „Glücklicherweise“, weil dies ein Land mit einem dramatischen Los ist, zwischen Ost und West, zwischen Tundra und Europa, zwischen protestantischem und orthodoxem Glauben. Es ist voller Symbole, alter Metaphern, verehrter Archetypen. Sie brauchen nur Sibelius zu hören. Er gab mir ein Stipendium, damit ich an der Juilliard School in New York studieren konnte; ich mußte nach Amerika gehen, um zu lernen, was es heißt, Europäer zu sein. Nach meiner Rückkehr ging ich mitten ins Zentrum Europas, in die Schweiz, um die Avantgarde zu studieren; ich arbeitete mit Wladimir Vogel, später auch in Köln. Nach diesen „Wanderjahren“ unterrichtete ich bis 1990 an der Sibelius-Akademie, um meinen Lebensunterhalt zu bestreiten, und komponierte meistens nachts. Das Ergebnis bislang sind zahlreiche Opern, Symphonien und Solokonzerte, Kammermusik und Chorwerke. 1953 gewann ich meinen ersten Preis bei einem Kompositionswettbewerb in Cincinnati; seither habe ich vierzehn weitere Preise im In- und Ausland gewonnen. 1997 erhielt meine *Siebente Symphonie*, „Angel of Light“, einen Midem-Preis in Cannes; 1998 erhielt mein *Violinkonzert* dieselbe Auszeichnung. Der Siegesengel wurde in den USA für den Grammy nominiert und erhielt den ABC-Preis in Australien. Letzten Endes pflichte ich hingegen Carl Gustav Jung bei, für den der Künstler nicht mit dem freien Willen ausgestattet ist, seine eigenen Ziele zu verfolgen, sondern jemand ist, der es der Kunst gestattet, ihre Ziele durch ihn zu verwirklichen. Seit 1990 ist mein Leben sehr angenehm, ich lebe in einem alten, vom Zaren erbauten Haus und bin mit der wunderbarsten Frau der Welt verheiratet.

VIOLINKONZERT (1976-77)

Scheinbar hat das *Violinkonzert* zwei Sätze. Aber der erste kann als Verbindung eines klassischen ersten Satzes mit einem langsamen Satz angesehen werden. Mit dem zweiten Satz ist es ganz ähnlich: er kann eine Kombination aus Scherzo und Finale sein. Und so scheint die Solovioline konstant voran zu kommen und begegnet dabei

immer wieder neuen, verschiedenen Aussichten und kontrastreichen Situationen. Direkt zu Beginn gleitet das Konzert durch sich ständig erweiternde Bögen aufwärts, bis es das Horn mit dessen energetischen Antiphon erreicht. Die Musik steigert sich zu starken stürmischen Bewegungen im Orchester. Der „konzertante“ Teil beginnt, indem die Doppelgriffe der Geige – umgeben von den Figurationen der Flöte – immer höher steigen, um dann wieder in Ketten von Arpeggien abzusteigen. Eine eigenwillige Kadenz beginnt, in die verschiedene Instrumente einsteigen, wie in einem Dialog. Schließlich setzt die Geige wieder ein; schnell und stürmisch bewegt, was einem wie die definitive Grenzlinie des Horizonts erscheinen mag. Der Satz endet in einer stillen Reminiszenz des Eröffnungsmotivs.

Der zweite Satz ist ein lebhaftes, rhythmisch eigenwilliges Stück, über das bei einer Probe ein besonderer russischer Dirigent sagte: „Ist das wirklich finnische Musik? Es klingt, als sei sie vom Balkan ...“ Ich antwortete: „So sind wir Finnen Samstag abends ...“ Bald beruhigt sie sich in einer friedlichen Passage, die möglicherweise in eine Solokadenz führt. In diesem abschließenden Abschnitt muss der Solist improvisieren, und zwar in der Art der frühen klassischen Musik. Nach dem Einsatz des Orchesters erhebt sich die Violine zu ekstatischen Höhen, bevor sie ein schnelles, abschließendes Stretto in einem ungebrochenen *détaché forte* spielt.

Die letzten Seiten des Konzerts komponierte ich in Manhattan, New York. Es war eine tiefgründige Erfahrung, in diese Stadt zurückzukehren, in der ich in meiner Jugend studiert hatte. Als ich von meinem Fenster aus auf die Wolkenkratzer von Downtown blickte, in denen Tag und Nacht das Licht in tausenden von Fenstern unablässig an und aus geht, und ich das permanent wechselnde, ständig vorhandene Geräusch von der Fifth Avenue her hörte, da wusste ich, dass die Sologeige ihre letzten leidenschaftlichen Passagen hatte, die orchestrale Textur hartnäckig durchdringend bis zum Ende.

SYMPHONIE NR. 8 „THE JOURNEY“ („DIE REISE“) (1999)

Für einen jungen Komponisten in den 50er Jahren war die Symphonie offensichtlich ein historisches Phänomen. Sie war eine kompositorische Form, die sich durch ihre eigenen Gesetze zu regeln schien und der Vergangenheit angehörte. Noch in den 60er Jahren schrieb ich mit der sog. Suitentechnik ein orchestrales Werk bestehend aus vier Sätzen. Ich nannte es *Arabescata*. 10 Jahre später benannte ich das Stück in *Symphonie Nr. 4* um. Meine Erfahrungen hatten mir eine neue Ansicht über die Symphonie gegeben.

Wagner hatte bereits verkündet, die Symphonie sei tot. Ein halbes Jahrhundert später versuchte Anton Webern immer noch, in seiner *Symphonie* op. 21 eine Kreuzung zwischen Sonatenform und Fugenpolyphonie zu schaffen. Es schien, als ob diese vornehme Form eine Rettung erfordere. Aber ich begann grundsätzlich zu verstehen, dass es sich nicht um einen besonderen Typus von formaler Konstruktion handelte, sondern vielmehr um eine besondere Art, in der Musik zu denken. Diese Gedankengänge entwickelten sich langsam und folgten einer Logik, die besagt, dass Komponieren individuell und vom Temperament des Komponisten abhängig ist. Man hat es mit einer Erzählung zu tun, aber die Geschichte, die erzählt wird, besteht nicht aus Worten oder Konzepten, sondern allein aus Musik. Diese Sichtweise gibt Anlass zu neuen und verschiedenen Meinungen und Aussichten; die langsame Veränderung von Licht und Farben ist ein typisches Merkmal. Und so hat man es nicht wirklich mit Kennzeichen des Symbolismus oder der Romantik zu tun und auch nicht mit einem sinnlosen Notengeflecht, das die formalen Strukturen füllt. Stattdessen bleiben Motive und die „Personifikation“ von Themen zentral. Ebenso nehmen der Rhythmus, die Harmonie und die Tonfarbe eine thematische Funktion an; immer mit der Warnung eines alten Kollegen im Bewusstsein: „Bei Musik ohne Melodie fehlt es an Talent ...“

Die 8. *Symphonie* hat den Untertitel *The Journey (Die Reise)*. Komponiert im letzten Jahr vor der Jahrtausendwende könnte sie den Zeitfluss als parallelen Prozess beschreiben. Eine Reise durch das Jahrhundert – keine programmatische Illustration, statt dessen eine entsprechende Reise durch die Zeit und durch die Welt. Vielleicht birgt

deswegen der langsame dritte Satz die Idee in sich, welche in meiner Oper *Thomas* (1985) mit den Worten: „Diese Reise geht weiter ... wessen Reise ist sie? – Von einem, der am Ende der Reise loswandert, über die Zeit hinaus? ...“ ausgedrückt wird.

Die Symphonie hat dem klassischen Muster gemäß vier Sätze, von denen der zweite und dritte Satz in scharfem Kontrast zueinander stehen. Weiterhin wird der Kontrast betont, weil es keine Pause zwischen den beiden Sätzen gibt. Darüber hinaus werden sie durch dasselbe Erkennungsmotiv am jeweiligen Satzende vereinheitlicht. Dieses Motiv ist zunächst in der ruhigen, langsam atmenden Eingangspassage des ersten Satzes zu hören. Die Melodie ergibt sich graduell aus den Tiefen und kristallisiert sich schließlich in den Hörnern zum aufsteigenden Quartmotiv. Es scheint ein Symbol zu sein, ein sich nach und nach herausbildendes Merkmal, welches sich durch die gesamte Symphonie zieht. Das Werk wurde vom Philadelphia Orchestra für sein hundertjähriges Jubiläum in Auftrag gegeben. Ich war so vertraut mit den großartigen Fertigkeiten dieses Orchesters, dass ich den zweiten Satz als virtuoses Scherzo komponieren wollte. Das Finale hat die Satzbezeichnung *Con grandezza*. Zu Beginn und am Ende spielen die Blechbläser ein Thema, das eine abwärts gerichtete Variation des Quartmotivs darstellt. Dem folgt ein kurzes Motiv in mehreren Tonfarben, dessen Keimzelle eine alte gregorianische Melodie ist.

Meine groß angelegten Kompositionen enden oft derart, dass sie immer leiser werden, bis sie ganz ersterben. Die 8. *Symphonie* hört dagegen mit einem großartigen Fortissimo auf. Schließlich scheint diese Strömung, die sich zuvor in langen Episoden entwickelt hat, in ein ausgedehntes Delta zu fließen; in die Umarmung des ewigen Meeres.

© *Einojuhani Rautavaara 2003*

Der Geiger, Dirigent und Komponist **Jaakko Kuusisto** (geb. 1974) studierte Geige bei Géza Szilvay und Tuomas Haapanen an der Sibelius-Akademie sowie bei Miriam Fried und Paul Biss an der Indiana University. Außerdem hat er Komposition bei Eero

Hämeeenniemi und David Dzubay studiert. Seine Werke wurden bei zahlreichen Kammermusikfestivals in Nordeuropa, den USA und Großbritannien aufgeführt; im Jahr 2003 wurde seine erste Oper in Espoo (Finnland) uraufgeführt. Jaakko Kuusisto hat in einer Reihe von Wettbewerben Preise gewonnen: 1989 gewann er den Kuopio-Violinwettbewerb; danach erhielt er vordere Preise bei den Sibelius-, Indianapolis- und Carl Nielsen-Wettbewerben. 1997 erreichte er das Finale beim Concours Reine Elisabeth in Brüssel. Auftritte als Solist und Kammermusiker haben Jaakko Kuusisto in viele Länder geführt; er ist in China, Japan, den USA und etlichen europäischen Ländern aufgetreten. Zu den Höhepunkten der Saison 2003/04 zählen Konzerte mit dem Minnesota Orchestra, dem Lahti Symphony Orchestra und dem Finnischen Radio-Symphonieorchester. Außerdem wird er die Symphonieorchester von Lahti und Oulu sowie die Uraufführung seiner neuen Oper beim Savonlinna Opernfestival 2004 leiten. Jaakko Kuusisto hat zahlreiche Aufnahmen für BIS gemacht; seine Gesamteinspielung von Sibelius' frühen Violinwerken für BIS erhielt vorzügliche Kritiken. Sein besonderes Interesse am Jazz hat zu zwei CD-Projekten geführt, von denen das unlängst veröffentlichte *Music!* ihn nicht nur als Geiger, sondern auch als Komponist und Arrangeur zeigt. 1999 wurde Jaakko Kuusisto zum Konzertmeister des Lahti Symphony Orchestra ernannt. Gemeinsam mit seinem Bruder Pekka – ebenfalls ein Geiger – ist er künstlerischer Leiter des Tuusula Lake Chamber Musik Festival.

Das **Lahti Symphony Orchestra** (Sinfonia Lahti) wurde im Jahr 1949 in städtische Trägerschaft überführt, um die seit 1910 existente Orchestertradition Lahtis aufrecht zu erhalten. Unter der Leitung von Osmo Vänskä hat sich das Orchester in den letzten Jahren zu einem der angesehensten in Nordeuropa entwickelt. Das Lahti Symphony Orchestra gibt die Mehrzahl seiner Konzerte in der hölzernen Sibelius-Halle, die von den Architekten Kimmo Lintula und Hannu Tikka erbaut und deren Akustik von der international renommierten Artec Consultants Inc. aus New York betreut wurde. Zu den Erfolgen des Lahti Symphony Orchestras gehören *Gramophone Awards* (1991 und 1996), der Grand Prix du Disque der Académie Charles Cros (1993) und der

Cannes Classical Award (1997, 2002) für seine Einspielungen von Werken Sibelius'; mehrere seiner anderen Aufnahmen sind ebenfalls mit Preisen bedacht worden. Das Ensemble hat das gesamte Orchesterwerk von Joonas Kokkonen eingespielt. Seit 1992 hat das Orchester zudem die Musik ihres „composer-in-residence“ Kalevi Aho und anderer finnischer Komponisten aufgeführt und aufgenommen. Das Lahti Symphony Orchestra tritt regelmäßig in Helsinki und bei zahlreichen Festivals auf, u.a. bei den BBC Proms in London. Gastspiele führten das Orchester nach Deutschland, St. Petersburg, Frankreich, Schweden, Spanien, Großbritannien, Japan und New York.

Osmo Vänskä begann seine musikalische Karriere als angeseher Klarinettist: mehrere Jahre spielte er als zweiter Soloklarinettist im Philharmonischen Orchester Helsinki. Nach Dirigierstudien an der Sibeliusakademie in Helsinki gewann er 1982 den ersten Preis beim Internationalen Wettbewerb für junge Dirigenten in Besançon. Als Dirigent widmete er sich intensiv der Tapiola Sinfonietta, dem Isländischen Symphonieorchester und dem BBC Scottish Symphony Orchestra in Glasgow. Neben seiner Tätigkeit als Chefdirigent des Symphonieorchesters Lahti wirkt Osmo Vänskä von 2003 an als künstlerischer Leiter des Minnesota Orchestra.

Als Dirigent von Orchester- und Opernprogrammen ist Vänskä auf internationaler Ebene sehr gefragt. Sein Repertoire ist außerordentlich groß – von den Wiener Klassikern bis hin zu einer breiten Spanne der Musik des 20. Jahrhunderts. Vänskäs Konzertprogramme umfassen regelmäßige Uraufführungen. Seine zahlreichen Aufnahmen für BIS werden mit großer Begeisterung aufgenommen. Im Dezember 2000 verließ der finnische Präsident Osmo Vänskä die Pro Finlandia Medaille in Anerkennung seiner Leistungen mit dem Lahti Symphony Orchestra, und im Mai 2002 erhielt er in Anerkennung seiner Auseinandersetzung mit dem Schaffen von Sibelius und Nielsen den Royal Philharmonic Society Music Award in London.

EINOJUHAN RAUTAVAARA

Je suis né en 1928 – en Finlande heureusement. Heureusement parce que c'est un pays aux destinées dramatiques, situé entre l'est et l'ouest, entre la tundra et l'Europe, entre la foi luthérienne et l'orthodoxe. Il est plein de symboles, d'anciennes métaphores, d'archétypes révévés. Ecoutez seulement Jean Sibelius. Il me donna une bourse pour étudier à l'école Juilliard à New York et j'ai dû aller aux Etats-Unis pour apprendre ce que c'est que d'être européen. A mon retour, je me suis rendu au centre même de l'Europe, en Suisse, pour étudier l'avant-garde ; j'ai travaillé avec Wladimir Vogel, et plus tard aussi à Cologne. Après ces « Wanderjahre », j'ai enseigné à l'Académie Sibelius jusqu'en 1990 pour gagner ma vie, composant surtout de nuit. Jusqu'ici, il en est résulté de nombreux opéras, symphonies et concertos, musique de chambre et œuvres chorales. J'ai gagné mon premier prix en composition à Cincinnati en 1953 et j'ai ensuite raflé 14 premiers prix en Finlande et à l'étranger. En 1997, ma *Septième symphonie*, « Angel of light », gagna un prix Midem à Cannes et, en 1998, mon *Concerto pour violon* obtenait la même distinction. L'ange victorieux fut aussi mis en nomination pour un Grammy aux Etats-Unis et le prix ABC en Australie. A la fin cependant, je suis d'accord avec Carl Gustav Jung : « L'artiste n'est pas une personne dotée d'une liberté qui cherche ses propres fins mais quelqu'un qui permet à l'art de réaliser ses fins grâce à lui. » Depuis 1990, ma vie est très plaisante ; je vis dans une vieille maison avec un jardin et je suis marié à la femme la plus merveilleuse que je puisse imaginer.

CONCERTO POUR VIOLON (1976-77)

En apparence, le *Concerto pour violon* renferme deux mouvements mais le premier peut être vu comme la fusion d'un premier mouvement classique et d'un mouvement lent tandis que, pareillement, le second serait une association de scherzo et de finale. Ainsi, le violon solo semble constamment se mouvoir vers l'avant pour faire face à diverses perspectives nouvelles et situations contrastantes. Dès le début, il glisse en

hauteur à travers des voûtes intervallaires de plus en plus larges jusqu'à se joindre au cor dans une chant énergique. La musique culmine avec un lourd mouvement de vague dans l'orchestre suivi de la section « concertante » où les doubles cordes du violon, entourées de figurations à la flûte, montent encore plus haut pour redescendre dans des chaînes d'arpèges. Dans la capricieuse cadence qui suit cependant, diverses entrées instrumentales forment un dialogue. Finalement, le violon solo entreprend un mouvement rapide de vague qui semble suggérer la ligne infinie de l'horizon. Le mouvement se termine avec un calme rappel du motif d'ouverture.

Le second mouvement est une pièce vive et au rythme capricieux à propos de laquelle un certain chef russe s'étonna dans une répétition : « Est-ce bien de la musique finlandaise ? On dirait qu'elle vient des Balkans. » J'ai répondu : « Nous sommes comme cela le samedi soir... » La musique se calme vite cependant en un passage paisible qui finit par mener à une cadence solo. Dans sa section finale, le soliste doit improviser, à la manière de la première musique classique. Après l'entrée de l'orchestre, le violon s'élève à des hauteurs extatiques et tombe ensuite dans la strette finale rapide dans un détaché *forte* ininterrompu.

J'ai composé les dernières pages du concerto à Manhattan, New York. Ce fut une profonde expérience de retourner à la ville où j'avais étudié dans ma jeunesse et quand, de ma fenêtre de studio, je voyais les gratte-ciel du Downtown avec leurs milliers de fenêtres où les lumières s'allument et s'éteignent jour et nuit, j'entendais le bruit continu constamment changeant de la Cinquième Avenue, je sus que le violon solo devait vivre ses derniers moments avec passion et percer obstinément le tissu orchestral jusqu'à la fin.

SYMPHONIE NO 8, « LE VOYAGE » (1999)

Pour un jeune moderniste dans les années 1950, il semblait évident que la symphonie était un phénomène historique, une forme de composition gouvernée par ses propres règles qui étaient les piliers de la tonalité et appartenaient au passé. Aussi tard que dans les années 1960, j'écrivis une œuvre orchestrale en quatre mouvements avec la

dite technique de suite et je l'intitulai *Arabescata*. Dix ans plus tard cependant, je la renommais *Symphonie no 4*. Ce que j'avais vu et vécu m'avait fait changer d'idée au sujet de la symphonie.

Wagner avait déjà déclaré la symphonie morte et, un demi-siècle plus tard, Anton Webern essayait encore de créer un hybride de la fugue-polyphonie et forme sonate dans sa *Symphonie* op. 21 – comme si cette noble forme avait besoin d'être « secourue ». J'ai pourtant commencé à comprendre que, fondamentalement, il n'était pas question d'un certain type de construction formelle mais plutôt d'une certaine manière de penser en musique : une suite de pensées qui se métamorphosent lentement, suivant une logique très individuelle et dépendante du tempérament du compositeur. C'est une narration mais l'histoire racontée ne communique pas au moyen de mots ou de concepts mais seulement en musique. Cette suite n'inclut pas vraiment de symbolisme ni de romantisme, ni de chapelet de notes paresseuses pour remplir la structure formelle. Ces mêmes points de départ donnent lieu cependant à des vues et points de vue nouveaux et différents ; la transformation lente de lumière et de couleurs est un trait typique. Des motifs, la « personnification » des thèmes restent choses centrales même si le rythme, l'harmonie et la couleur tonale peuvent aussi assumer une fonction thématique – gardant toujours en mémoire l'avertissement d'un collègue âgé : « La musique sans mélodie manque tellement de talent... »

La *Huitième symphonie* est sous-titrée « Matka » (« Le voyage »). Composée dans la dernière année du 20e siècle, elle peut être décrite comme un processus parallèle au passage du temps ; d'être un voyage à travers le siècle – non pas une illustration à programme mais un voyage semblable à travers le temps et le monde. C'est peut-être pourquoi le lent troisième mouvement renferme une idée qui, dans mon opéra *Thomas* (1985), est chantée sur les mots : « Ce voyage se poursuit... de qui est-il ? – De quel qu'un qui erre après la fin du voyage, au-delà du temps ?... »

La symphonie suit le modèle classique en quatre mouvements dont le second et le troisième contrastent violemment. Il n'y a pas de pause entre eux (une circonstance qui accentue encore plus le contraste) et ils sont unifiés par la présence du même mo-

tif caractéristique aux extrémités de chaque mouvement. Ce motif est d'abord entendu au début du premier mouvement, calme et à la respiration lente. La mélodie qui émerge graduellement des profondeurs se cristallise finalement en un motif de quarte ascendante aux cors. On dirait un symbole, un trait d'identification qui court à travers toute la symphonie. L'œuvre fut commandée par l'Orchestre de Philadelphie pour son centenaire et, comme je connaissais la grande habileté technique de cet ensemble, j'ai voulu faire du second mouvement un scherzo virtuose. Le finale est marqué *Con grandezza*. A son début et à sa fin, les cuivres jouent un thème, une variation descendante du motif de quarte ; suit ensuite un bref motif répété dans diverses couleurs tonales et dont la cellule germinale est une ancienne mélodie grégorienne.

Mes grandes compositions se terminent souvent en devenant graduellement plus calmes, en s'éteignant. La *Huitième symphonie* cependant se termine sur un grand *fortissimo* – comme si son débit, coulant d'abord en longs épisodes, menait finalement à un large delta pour se jeter dans la mer éternelle.

© Einojuhani Rautavaara 2004

Le violoniste, chef d'orchestre et compositeur **Jaakko Kuusisto** (né en 1974) a étudié le violon avec Géza Szilvay et Tuomas Haapanen à l'Académie Sibelius, ainsi qu'avec Miriam Fried et Paul Biss à l'université d'Indiana. Il a aussi étudié la composition avec Eero Hämeenniemi et David Dzubay. Ses œuvres ont été jouées lors de plusieurs festivals de musique de chambre dans les pays du Nord ainsi qu'aux Etats-Unis et au Royaume-Uni ; en 2003, son premier opéra fut créé à Espoo en Finlande. Jaakko Kuusisto a reçu des prix à maintes compétitions : le premier prix au Concours de violon Kuopio en 1989 fut suivi de prix aux concours Sibelius, Indianapolis et Carl Nielsen. En 1997, il se rendit en finale du concours de la Reine Elisabeth à Bruxelles. Jaakko Kuusisto s'est produit comme soliste et chambriste sur plusieurs continents ; il a joué en Chine, au Japon, Etats-Unis et dans plusieurs pays européens. Des sommets de la saison 2003-04 seront formés de concerts avec l'Orchestre du Minnesota,

l'Orchestre Symphonique de Lahti et l'Orchestre Symphonique de la Radio Finlandaise. Il dirigera aussi les orchestres symphoniques de Lahti et Oulu ainsi que la première de son nouvel opéra au festival d'opéra de Savonlinna en 2004. Il a enregistré de nombreux disques BIS ; son enregistrement complet sur étiquette BIS des œuvres de jeunesse pour violon de Sibelius fut très bien reçu. Son intérêt spécial pour le jazz donna lieu à deux projets d'enregistrement dont *Music!* le présente non seulement comme violoniste mais aussi comme compositeur et arrangeur. Jaakko Kuusisto est premier violon de l'Orchestre Symphonique de Lahti depuis 1999. Avec son frère violoniste Pekka, il est directeur artistique du Festival de musique de chambre du lac Tuusula.

L'Orchestre Symphonique de Lahti (Sinfonia Lahti) devint municipal en 1949 pour garder la tradition orchestrale existant à Lahti depuis 1910. Sous la direction de son chef Osmo Vänskä, l'orchestre s'est développé ces dernières années en l'un des plus remarquables des pays du Nord. L'Orchestre Symphonique de Lahti donne la majeure partie de ses concerts au Sibelius Hall de bois dessiné par les architectes Kimmo Lintula et Hannu Tikka et dont l'acoustique a été mise au point par la compagnie internationalement célèbre Artec Consultants Inc. de New York. Parmi les réussites de l'Orchestre Symphonique de Lahti, mentionnons les prix *Gramophone* (1991 et 1996), le Grand Prix du Disque de l'Académie Charles Cros (1993) et le Prix Classique de Cannes (1997, 2002) pour ses enregistrements des œuvres de Sibelius; il a aussi reçu des prix pour plusieurs autres enregistrements. L'orchestre a enregistré l'intégrale de la musique pour orchestre de Joonas Kokkonen. Depuis 1992, l'orchestre a aussi joué et enregistré la musique de son compositeur en résidence, Kalevi Aho et d'autres compositeurs finlandais. L'Orchestre Symphonique de Lahti joue régulièrement à Helsinki et est invité à de nombreux festivals de musique, y compris les Proms de la BBC à Londres. La formation s'est également produite en Allemagne, France, Suède, Espagne, Grande-Bretagne, au Japon, à New York et St-Petersbourg.

Osmo Vänskä (1953-) commença sa vie musicale professionnelle comme distingué clarinettiste, occupant le poste de principal associé à l'Orchestre Philharmonique d'Helsinki pendant plusieurs années. Après avoir étudié la direction à l'Académie Sibelius à Helsinki, il gagna le premier prix du concours international pour jeunes chefs d'orchestre de Besançon en 1982. Sa carrière de chef lui a amené plusieurs engagements importants avec par exemple la Sinfonietta Tapiola, l'Orchestre Symphonique de l'Islande et l'Orchestre Symphonique Ecossais de la BBC à Glasgow. Il est présentement chef principal de l'Orchestre Symphonique de Lahti en Finlande. Il est entré en fonction comme directeur musical de l'Orchestre du Minnesota en 2003.

Il est de plus en plus demandé sur la scène internationale pour diriger des orchestres et des opéras et son répertoire est exceptionnellement étendu – de Mozart et Haydn en passant par les romantiques (dont les compositeurs nordiques Sibelius, Grieg et Nielsen) à un vaste choix de musique du 20e siècle; ses programmes de concerts renferment régulièrement des créations mondiales. Ses nombreux enregistrements sur BIS continuent de soulever un immense enthousiasme. En décembre 2000, le président de la Finlande remit à Osmo Vänskä la médaille Pro Finlandia en reconnaissance de ses réussites avec l'Orchestre Symphonique de Lahti et, en mai 2002, il reçut le Prix de Musique de la Société Philharmonique Royale de Londres en reconnaissance de son travail avec la musique de Sibelius et de Nielsen.

The Lahti Symphony Orchestra is supported
in this recording project by the Finnish
Performing Music Promotion Centre (ESEK)

DDD

RECORDING DATA

Recorded in September 2001 (*Violin Concerto*) and January 2002 (*Symphony No. 8*) at the Sibelius Hall, Lahti, Finland
Recording producer: Ingo Petry (*Violin Concerto*), Robert Suff (*Symphony No. 8*)
Sound engineer: Hans Kipfer (*Violin Concerto*), Ingo Petry (*Symphony No. 8*)
Digital editing: Julian Schwenkner (*Violin Concerto*), Christian Starke (*Symphony No. 8*)
Neumann microphones; Studer AD 19 pre-amplifier; Yamaha O2R mixer; Genex GX 8000 MOD recorder;
Stax headphones; Spondor loudspeakers

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Einojuhani Rautavaara 2004
Translations: Andrew Barnett (English); Christine Römer (German); Arlette Lemieux-Chené (French)
Front cover illustration: Peter Schoenecker
Photograph of Osmo Vänskä: © Seppo J.J. Sirkka / Eastpress Oy
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd., Saltdean, Brighton, England

BIS CDs can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden
Tel.: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 30 Fax: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 40
info@bis.se www.bis.se

Under perioden 2002-2005 erhåller BIS Records AB stöd till sin verksamhet från Statens kulturråd.

BIS-CD-1315 © & © 2004, BIS Records AB, Åkersberga.

EINOJUHANI RAUTAVAARA